

Forstudie: AREALPLAN, KART OG OPPMÅLING

Rapport,
15.8.2010

Innhold:

Side:

1.0	Innledning	3
2.0	Rammer for kommunenes arbeid med plan, kart og oppmåling	5
3.0	Arealplanlegging – status, utvikling og behov	8
4.0	Byggesaksbehandling – status, utvikling og behov	13
5.0	Kart / oppmåling – status, utvikling og behov	18
6.0	Erfaringer med samarbeid fra andre kommuner	22
7.0	Muligheter og gevinster knyttet til samarbeid	25
8.0	Konklusjoner - forslag til videre oppfølging	28

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Værnesregionen har vedtatt gjennomført et forstudie innen området kommuneplanlegging og deling/oppmåling.

Arbeidet er forankret i vedtatte strategi for Værnesregionen, og ble igangsatt våren 2010.

1.2 Mandat, arbeidsprosess og organisering

Opgaven er nærmere beskrevet slik:

Analysere behovet for kapasitet og kompetanse innen kommuneplanlegging, herunder spesielt arealplanlegging, regulering, byggesaksbehandling og deling/oppmåling i VR opp mot de oppgaver og utfordringer som kommunene vet kommer. Oversikt over tilgjengelig ressurser og kjøpte tjenester i kommunene skal også legges fram. Mulige fellesløsninger skal synliggjøres som grunnlag for evt. videreføring av prosjektet.

En sentral oppgave for prosjektet er således å vise hvor store behov og ressurser kommunene disponerer til å ivareta oppgaver innenfor nevnte områder, som grunnlag for å nærmere vurdere samarbeid som mulig arbeidsform på området.

Arbeidet i forstudiet har omfattet følgende hovedaktiviteter:

Oppstart

- Plan, org. og framdrift.
- Kilder og behov for dokumentasjon

Kartlegging

- Dokumentere aktivitet, ressurser og kompetanse.
- Kartlegge utfordringer og behov framover.
- Se på erfaringer fra andre.

Analyse/alternativer

- Identifisere mulig behov og grunnlag for samarbeid
- Alternative strukturer mht samarbeid?
- Suksessfaktorer

Det har vært avholdt 3 arbeidsmøter underveis:

1. **Oppstart** - Gjennomgang av plan, status og overordnede utfordringer sett fra den enkelte kommune sitt ståsted
2. **Analyse** - gjennomgang av aktivitetsnivå, utvikling, behov for samarbeid og muligheter.
3. **Alternativer** - Drøfting av samarbeid knyttet til de 3 områdene

Det er innhentet erfaring med samarbeid på de nevnte områdene fra Innherred Samkommune, Plankontoret (Rennebu og Oppdal) og samarbeidsprosesser i Troms.

Dette dokumentet er et resultatet av arbeidet i prosessen. Dokumentet er ment som grunnlag for beslutning om hvordan et samarbeid evt skal videreføres.

1. Innledning

En arbeidsgruppe bestående av representanter fra de 5 kommunene har deltatt i møter og gitt informasjon på vegne av kommunene.

Gruppen har bestått av følgende:

- Geir Aspenes – Stjørdal kommune
- Borgny Marie Grøtting – Frosta kommune
- Ove Mogård – Selbu kommune
- Arild Moen – Meråker kommune
- Knut Selboe – Tydal kommune
- Sigbjørn Aarnseth - tillitsvalgtes representant i arbeidet (Stjørdal kommune).
- Asbjørn Brenne – sekretariatsleder, Værnesregionen

Arbeidet har vært organisert som et forstudie etter PLP- metoden.

Prosjektansvarlig er Arbeidsutvalget i Værnesregionen.

Paveto Essens v/Berit Bye har vært prosjektleder.

1.3 Avgrensninger

Dette forstudiet har hatt til hensikt å kartlegge status og se på grunnlaget og mulighetene for samarbeid på områdene arealplanlegging, byggesaksbehandling og kart og oppmåling.

Arbeidet har først og fremst kartlagt aktivitetsnivå og hvilke ressurser, økonomisk og personellmessig, som inngår i denne aktiviteten. En god del av tjenestene som berøres er selvkosttjenester; dvs at de delvis er finansiert gjennom gebyr. Det er i dette arbeidet ikke gjort nærmere analyser av gebyrinntektene.

Det er ikke gjort nærmere analyser av gevinster og kostnader med samarbeid. Dette vil være nært forbundet med hvordan man velger å organisere et samarbeid, som igjen må vurderes på bakgrunn av de oppgaver kommunene ønsker å samarbeide om.

Forstudien vil være et grunnlag for å avklare ønske om og ambisjonsnivå for et samarbeid, basert på dokumentasjonen av status og det som oppfattes å være de mest sentrale utfordringer for kommunene på disse områdene.

En nærmere konkretisere av mulige modeller og organisering av et samarbeid vil være en naturlig del av et forprosjekt.

2. Rammene for kommunenes arbeid med plan, kart og oppmåling

I dette kapitlet gis en kort introduksjon til noen sentrale rammer for arbeidet med arealplan, byggesaksbehandling og kart/ oppmåling.

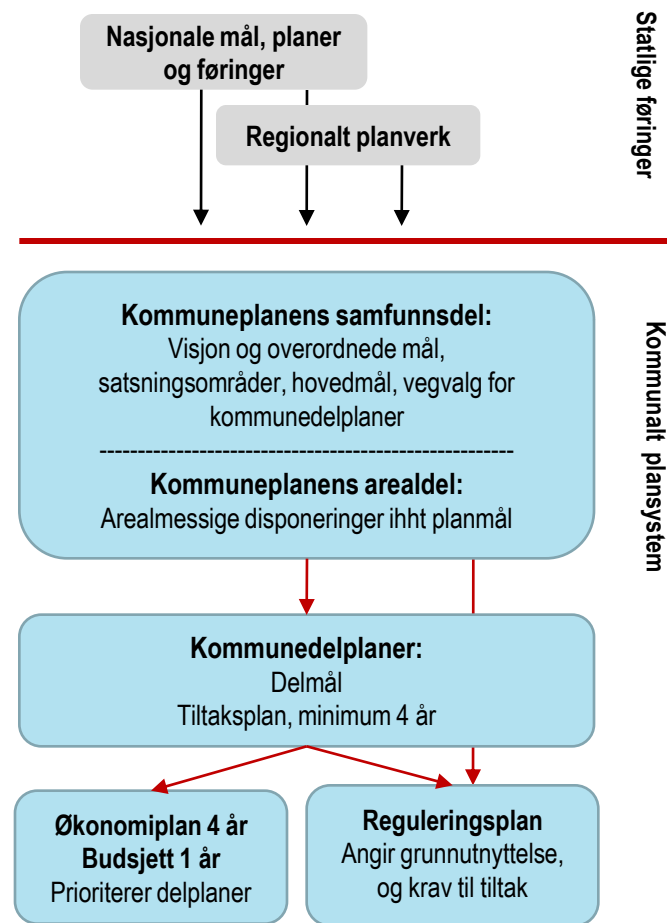
2.1 Forvaltningsmessige rammer

Plan- og bygningsloven legger rammene om et kommunalt plansystem som gir sterke føringer på hvordan arealplanlegging, byggesaksbehandling og kart og oppmåling skal utøves i / av kommunene. Kommuneplanen er overordnet kommunedelplaner og beskriver satsingsområder, mål og vegvalg i kommunen, jf figur.

Arealdelen av kommuneplanen viser de arealmessige konsekvenser og disponeringer av mål og prioriteringer som det legges opp til i samfunnsdelen. Dette kan gjelde boligutbygging, tilrettelegging for næringsliv, prioriteringer av infrastruktur og vern av friområder. Reguleringsplanene angir grunnutnyttelse og de krav som stilles i forbindelse med ulike typer tiltak, og gir viktige rammer om byggesaksbehandlingen.

Det kommunale arbeidet innenfor planlegging, herunder byggesaksbehandling, kart og oppmåling følger av nasjonale føringer gitt i form av lovverk, planer og strategier på ulike områder. Også regionale planer og strategier gir rammer for kommunenes arbeid.

Sektorer der sentrale og regional føringer ofte får betydning for plan- og arealdisponeringen er på områdene samferdsel, miljø, samt primærnæringssektorene. Forvaltning av naturressurser/ -områder, oppfølging av nasjonale samferdselsplaner er eksempel på dette.

2. Rammene for kommunenes arbeid med plan, kart og oppmåling

2.2 Areal, innbyggere og eiendommer

Kommunenes størrelse og beliggenhet er av betydning for en rekke forhold, bl a næringsgrunnlag og attraktiviteten overfor næringsvirksomhet og innbyggere. Dette er faktorer som er med og påvirker aktivitetsnivået når det gjelder planlegging og saksbehandling på de aktuelle områdene.

De 5 kommunene utgjør et samlet areal på 4 838 km². Det samlede innbyggertallet er på vel 31 204. Tydal er størst i utstrekning, med 27,5 % av arealet, men færrest med 2,8 % av innbyggerne. Også Meråker og Selbu er nesten like stor som Tydal og de 3 kommunene dekker nær 80% av arealet til sammen.

Stjørdal har desidert flest med 68,5% av innbyggerne, og 19,1% av arealet. Det er Frosta og Stjørdal som huser flest innbyggere ifht areal. Også eiendomstettheten er størst i disse to kommunene.

Det var registrert til sammen 24 141 eiendommer i de 5 kommunene i 2009. Av dette var totalt 5 722 hytter. Mengden eiendommer forklares ved en rekke variabler, der innbyggertall, næringsstruktur, arealenes beskaffenhet ifht ulike formål er sentrale.

Det har vært en vekst i antall eiendommer i perioden 2006 – 2009 på 4,7%. Til sammenligning har antall hytteeiendommer økt med 2,3% siste 3 år.

Kommune	Areal (Km ²)	Andel areal	Innbyggere	Andel innb	Tetthet (innb/Km ²)
Selbu	1235	25,5%	4004	12,8%	3,2
Tydal	1331	27,5%	859	2,8%	0,6
Meråker	1273	26,3%	2471	7,9%	1,9
Stjørdal	923	19,1%	21375	68,5%	23,2
Frosta	76	1,6%	2495	8,0%	32,8
Sum	4883	100%	31204	100%	6,4

Kilde: SSB, Kostra, 2010

Ant eiendommer	2006		2009	
	Eiendommer	Hytter	Eiendommer	Hytter
Selbu	4698	1607	4880	1594
Tydal	2415	1389	2554	1432
Meråker	3249	1074	3304	1128
Stjørdal	10692	1068	11265	1073
Frosta	2004	454	2138	495
Sum	23058	5592	24141	5722

Kilde: KOSTRA, 2010

2. Rammene for kommunenes arbeid med plan, kart og oppmåling

2.3 utfordringer i kommunene

Kommunene er på mange områder ulike, de går "fra fjord til fjell" og fra sentrum til periferi, og har ulikt næringsgrunnlag. Felles er imidlertid at de utøver myndighet på de gjeldende områdene og er ansvarlig for å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser. Dette ansvaret er likt for alle.

Kommunene står overfor en rekke felles utfordringer på disse forvaltningsområdene, i kraft av å være nabokommuner. Eksempel som illustrerer dette er:

- **Infrastruktur** – Tilrettelagt infrastruktur er sentralt som grunnlag for bosetting og næringsutvikling. For regionen er det vesentlig med flyplass, jernbane og veier som holder en god standard. Dette skaper grunnlag for arbeidsplasser og bosetting, og bidrar til å gjøre det attraktivt å bo i hele regionen.
- **Næringsutvikling og vekst** – regionen opplever sterk vekst fortrinnsvis omkring Stjørdal. Denne veksten gir de øvrige kommuner tilgang på arbeidsplasser, men også mulighet til å bidra når det gjelder å balansere veksten.
- **Større naturområder** – tilgang på større natur-/ friområder er et gode som forutsetter aktiv forvaltning og oppfølging fra kommunene sin side. Konfliktene ifht andre bruksinteresser, for eksempel næring, kan være krevende. Det er av stor betydning for hele regionen at naturområdene forvaltes helhetlig og godt.

Kilde: Statens Kartverk

3. Arealplanlegging – status, utvikling og behov

I dette kapitlet gjennomgås situasjonen mht aktivitetsnivå, ressursbruk og kompetanse samt utfordringer på området arealplanlegging i kommunene.

3.1 Arealplanprosesser

Planleggingen i kommunene består av en rekke forskjellige aktiviteter. Innen de kommunale planrammene omfatter arbeidet produksjon av planer og plangrunnlag for å fremme de mål og interesser som er nedfelt i kommuneplan. Videre omfatter arbeidet saksbehandling av private planforslag ifht gjeldende kommuneplan. Politisk oppfølging av planforslag, egne så vel som private, er en del av dette.

Det er et viktig ansvar som tilligger kommunene når det gjelder myndighetsutøvelse/forvaltning på arealsiden. Myndighetsutøvelsen skal ivareta behovet for politisk styring, hensynet til rettsikkerhet og demokratisk kontroll. Dette må vurderes spesielt mht mulig samarbeidsmodell og organisering av et evt samarbeid.

3.2 Aktivitetsnivå

Tabellene til høyre viser aktivitetsnivået mht produksjon av kommuneplaner og delplaner i kommunene i perioden 2004 – 2009.

Som de fremgår av figuren er det stor variasjon mellom kommunene og mellom de enkelte år når det gjelder nivået på planarbeidet.

Antall vedtatte kommuneplaner og -delplaner for areal	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Selbu	0	9	1	0	0	0
Tydal	4	0	0	0	0	0
Meråker	:	:	0	0	0	0
Stjørdal	0	0	1	0	0	0
Frosta	0	0	0	1	0	0
Sum	4	9	2	1	0	0

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

Antall vedtatte tematisk delplaner og komm.planens samfunnsdel	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Selbu	0	1	0	0	0	0
Tydal	0	3	0	0	0	0
Meråker	:	:	0	0	0	0
Stjørdal	0	1	0	1	1	0
Frosta	0	0	0	0	0	1
Sum	0	5	0	1	1	1

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

3. Arealplanlegging – status, utvikling og behov

I perioden 2004 – 2009 har kommunene lagt fram og fått vedtatt bebyggelsesplaner og reguleringsplaner i et omfang som vist i tabell til høyre. Det er i perioden ikke vedtatt områdereguleringsplaner eller detaljreguleringsplaner i kommunene.

Det er store variasjoner i kommunenes aktivitet når det gjelder produksjon av planer. Tallene fra Kostra dokumenterer omfanget av ulike plantyper godkjent hvert enkelt år. Tallene viser imidlertid ikke:

- **Integrering av planer** – Integrering av delplaner i kommuneplan kan være sentralt for å sikre sammenheng i "plansystemet". Dette kan lette planarbeidet en del, spesielt mht saksbehandling og det kan lette den politiske prosessen og oppfølgingen.
- **Kompleksitet i plansituasjonen** – enkelte planer er mer komplekse enn andre mht mål, interesser, konflikter, etc. Kompleksitet i plansituasjonen kan være svært avgjørende for hvor store ressurser som medgår i produksjon, saksforberedelse og politisk behandling av en plan.
- **Dispensasjoner og planendringer** - ikke registrert, mye arbeid.
- **Ressursbruk** – henger tett sammen med kompleksitet, enkelte planer er et produkt av lange prosesser med flere års forberedelse og utarbeidelse, mens andre planer er langt enklere og lite ressurskrevende.
- **Kompetansebehov** – Avhengig av plansituasjon kan behovet for kompetanse i produksjon av en plan variere mye.

Vedtatte bebyggelsesplaner	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Selbu	0	0	0	0	0	0
Tydal	0	0	1	0	1	1
Meråker	:	:	0	0	3	0
Stjørdal	4	1	5	0	2	3
Frosta	2	0	4	0	4	1
Sum	6	1	10	0	10	5

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

Antall vedtatte reguleringsplaner	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Selbu	5	1	2	6	8	6
Tydal	7	7	6	6	2	0
Meråker	:	:	1	2	3	0
Stjørdal	10	16	11	17	0	8
Frosta	2	1	6	1	4	3
Sum	24	25	26	32	17	17

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

3. Arealplanlegging – status, utvikling og behov

3.3 Ressurser og bemanning

Som det fremgår av tabellene til høyre forvaltet de 5 kommunene over 8,1 mill kr på området arealplanlegging i 2009 (Kode 301).

I perioden har det vært en samlet vekst i utgiftsnivået på til sammen 9,9 %. Dette skyldes bl a økonomisk vekst i perioden, samt en opprioritering av planarbeidet i flere av kommunene.

Lønnsutgiftene utgjør en stor og økende andel av de samlede driftsutgiftene på planområdet. I 2006 utgjorde lønn og sosiale kostnader 2/3 av utgiftene, mens de i 2009 utgjorde så mye som 80%. Den vekst og opprioritering av arbeidet som har skjedd i kommunene, synliggjøres gjennom økte lønnsutgifter.

De 5 kommunene disponerer til sammen 10 årsverk til egen arealplanlegging. 6 av disse årsverkene er knyttet til Stjørdal kommune.

I tillegg kommer ressurser som kjøpes på de nevnte områdene. I 2009 ble det kjøpt tjenester for til sammen 852 000 kr til planlegging. Kjøp av tjenester er aktuelt i situasjoner der kommunene selv ikke har kapasitet eller kompetanse til å utføre planoppgaver. Dette har med størrelse på oppgavene, og kravet til kompetanse. Spesielt de minste kommunene vil lett komme i situasjoner der de må kjøpe tjenester.

Brutto driftsutgifter plansaksbehandling (301)	2006	2007	2008	2009
Selbu	901	1423	1413	1316
Tydal	328	349	419	443
Meråker	185	220	561	1087
Stjørdal	6011	5005	4496	4651
Frosta	352	374	521	647
Sum	7777	7371	7410	8144

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

Lønn og sosiale utgifter, årsverk og kjøp av eksterne tjenester 2009 (1000 kr)	Lønns-utgifter	Års-verk	Tjeneste kjøp
Selbu	862	1	103
Tydal	400 ¹	0,3	40
Meråker	554	1*	500
Stjørdal	4279	6	145
Frosta	435	1,7	64
Sum	6530	10	852

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

3. Arealplanlegging – status, utvikling og behov

3.4 Utvikling - arealplanlegging

Det er gjort en vurdering av aktivitetsnivået de nærmeste 2-3 år, og utviklingen i dette for de 5 kommunene. Under gis en oppsummering av disse vurderingene:

- **Tydal** – Økende aktivitetsnivå, jf Stugudal og Ås.
- **Stjørdal** – kommuneplan- og reguleringsplanarbeid vil vedvare i mengde, og i en periode, de nærmeste 2 - 3 årene er planoppgavene svært krevende fordi det foregår mange infrastrukturendringer i kommunen. Kommunen har utfordringer med parkering i sentrum. Nye forutsetninger gir nye planutfordringer rundt byen. Planendringer er en følge av dette. Stor interesse for plan i kommunen.
- **Frosta** – Har hele tiden ulike planer som er under revidering, det meste av arbeidet har foregått med eksisterende ressurser/bemannning. I gang med en revurdering av kapasiteten på infrastrukturen i sentrale områder på Frosta. Innbyggertallet skal økes frem til 2020. Nytt næringsareal.
- **Selbu** – Pbl 2009 medfører mer arbeid med hver enkelt plan. Det forventes høyere krav til teknisk standard på fritidstomter enn hva som har vært tidligere.
- **Meråker** – Stort etterslep på plansiden kombinert med høyt aktivitetsnivå. Kommunen har ikke nok kapasitet.

Er kommunen rustet med kapasitet og kompetanse til å ivareta oppgavene og innfri de krav som stilles?

- **Tydal** – Kommunen har ikke nok kapasitet. Mangler kapasitet til å ta tak i reguleringsplaner for flere områder som justeres og revideres. Kompetanse utfordringer - mister kompetanse når en ikke har kapasitet til å gjøre oppgavene.
- **Stjørdal** - Kommunen er rustet med flerfaglig kompetanse. Kapasiteten til saksbehandling og egenplanlegging er til tider anstrengende, og kunne med fordel vært større. Økende krav til hvilke tema som skal hensyntas i planlegging stiller større krav til flerfaglighet i den kommunale vurderingen av planer, ROS-analyser og konsekvensanalyser blir mer omfattende fremover.
- **Frosta** - I forbindelse med endringer/at det stadig stilles større krav til kommunene er det sannsynlig at kommunen må ut og samarbeide om kapasitet/kompetanse.
- **Selbu** – Dagens kapasitet og kompetanse bør styrkes ytterligere for å tilfredsstille framtidig behov.
- **Meråker** – Økende krav til hvilke tema som skal hensyntas i planleggingen stiller større krav til flerfaglighet i den kommunale vurderingen av planer, ROS-analyser og konsekvensanalyser blir mer omfattende. Krever mye tid til faglig oppdatering. Sårbarhet.

Alle kommunene oppgir å ha behov for å kjøpe tjenester til planlegging.

3. Arealplanlegging – status, utvikling og behov

3.5 utfordringer framover

En økende mengde krav til kommunenes planlegging gjør planarbeidet mer tid- og arbeidskrevende. Kravene gjelder både i innhold og prosess.

Ulike tema som skal ivaretas i plansammenheng er mange. Krav om konsekvensutredninger (KU) og risiko og sårbarhetsanalyser (ROS) skal fange opp de mange og ulike problemstillinger og behov som skal utredes i forbindelse med en planprosess. Krav til spisskompetanse vil enkelte ganger være på et slikt nivå at det er nødvendig å kjøpe kompetansen.

Det kommer også krav om hvordan ulike grupper skal ivaretas i planarbeidet, slik som barn og unge, eldre, funksjonshemmede er eksempel på. Ny plan- og bygningslov har understreket og tydeliggjort dette ytterligere. Dette innebærer også at kravene til kompetanse øker – både i bredde og i spesialisering.

Sektorinteressene oppleves å bli sterkere, private utbyggere stiller ofte ressurssterke og det er en tiltakende interesse og fokus på offentlige planprosesser. At private utbyggere i økende grad står ansvarlig for planutarbeidelse innebærer også at det er behov for ressurser på saksbehandlingen, også den politiske planbehandlingen. Dette innebærer at kravene til kompetanse og kapasitet øker.

Svingninger i aktiviteten gjør det krevende å være ajour til enhver tid. Sårbart spesielt i de mindre kommunene.

Jo mindre kommunen er, jo mer krevende vil det være å følge opp planprosesser som overstiger et visst nivå mht kompleksitet. Kjøp av kompetanse oppleves som dyrt ifht hva en får

Mulighetene for samarbeid mellom kommunene på arealplanlegging oppsummeres å være følgende:

- **Planutarbeiding** – Det er behov for teknisk kapasitet til å produsere planer i flere av kommunene. De minste kommunene rapporterer å ha knapphet på planleggingsressurser, i forhold til de oppgaver og krav som vil komme framover. Samarbeid om planproduksjon er en mulighet som må vurderes som et alternativ til kjøp av tjenester.
- **Styrking av kompetanse-bredde** – Det er behov for flerfaglig kompetanse i planarbeidet. De minste kommunene har ikke oppgaver nok alene til å kunne ha nødvendig kompetansebredde i "eget hus". Kun Stjørdal opplever å ha et kompetansemiljø som er sammensatt slik at en også har spisskompetanse på flere sentrale områder. Samarbeid er en mulighet som må vurderes med utgangspunkt i dette.
- **Saksbehandlerekapasitet** – det er vesentlig å ha tilstrekkelig kapasitet på behandling av planer i den enkelte kommune. Svingninger i aktivitetsnivå, kan gjøre dette krevende. Også den politiske oppfølgingen av planene krever kapasitet. Samarbeid om kapasitet og ressurser er et alternativ.

4. Byggesaksbehandling – status, utvikling og behov

I dette kapitlet gjennomgås situasjonen mht aktivitetsnivå, ressursbruk og kompetanse samt utfordringer når det gjelder byggesaksbehandlingen i kommunene.

4.1 Byggesaksbehandlingen – prosesser

Byggesaksbehandlingen skjer ihht fastlagte rammer i plan- og bygningsloven med forskrifter. Byggesaksbehandling etter loven skal sikre at tiltak blir i samsvar med lov, forskrift og planvedtak. Det enkelte tiltak skal utføres forsvarlig. Oppfølging i form av tilsyn og befaringer er således sentrale aktiviteter på dette området. Mye av aktivitetene er selvkosttjenester.

4.2 Aktivitetsnivå

Tabellen øverst til høyre viser omfanget av søknader om tiltak mottatt i kommunene i perioden 2004 – 2009. Som det fremgår var det en topp i 2005, som har avtatt betydelig fram mot 2009. Dette er markedsstyrt der det er en klar sammenheng mellom byggeaktiviteten og veksten i økonomien.

Nedgangen i aktiviteten etter 2005 har vært betydelig, omlag 35%. Stjørdal kommune har nedgangen vært over 60% i perioden.

I nederste tabell fremgår det hvor store saksmengder som ble ferdig behandlet i 2009, og hvordan de fordeler seg på hhv ett-trinns søknader, rammesøknader og enkle tiltak. Kommunene oppgir å behandle sakene innenfor de saksbehandlingstider som er satt.

Antall søknader om tiltak (PBL- 85 § 93.1)	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Selbu	154	188	114	96	89	73
Tydal	59	155	46	45	38	38
Meråker	:	:	46	74	46	55
Stjørdal	400	392	357	333	274	153
Frosta	107	114	78	87	73	66
Sum	720	849	641	635	520	385

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

Byggesøknader ferdig behandlet, 2009	Ett-trinns	Ramme-søknader	Enkle tiltak	SUM
Selbu	47	3	23	73
Tydal	38	0	0	38
Meråker	14	2	12	28
Stjørdal	70	10	60	140
Frosta	21	5	40	66
Sum	190	20	135	325

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

4. Byggesaksbehandling – status, utvikling og behov

Tabellen øverst til høyre viser mengden på meldinger om tiltak som ble mottatt av kommunene i perioden 2006 – 2009. Som det framgår har det vært en nedgang i aktiviteten i 2009.

Tall fra Kostra viser at kommunene i 2009 behandlet omtrent like mange meldinger som de mottok samme år.

Ifølge Kostra ble det i de 5 kommunene utført til sammen 65 tilsyn i 2009, (kun tall fra Stjørdal og Frosta).

Godkjent bruksareal var i 2009 på til sammen 55 220 m², jf tabellen nederst til høyre. Som det fremgår var det en topp i 2007 og en påfølgende nedgang. Om dette skyldes variasjoner i dette som følge av variasjoner i markedet.

Antall meldinger om tiltak mottatt i kommunen	2006	2007	2008	2009
Selbu	109	85	111	98
Tydal	77	84	81	73
Meråker	47	85	76	75
Stjørdal	223	215	196	144
Frosta	39	38	39	38
Sum	495	507	503	428

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

Godkjent bruksareal, alle bygg (m ²)	2006	2007	2008	2009
Selbu	10 181	7 795	1070	7 345
Tydal	3 068	3 622	1 332	1 803
Meråker	1 447	6 757	592	1 313
Stjørdal	51 060	58 115	80 263	38 087
Frosta	373	26 241	5 755	6 672
Sum	66 129	102 530	89 012	55 220

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

4. Byggesaksbehandling – status, utvikling og behov

4.3 Ressurser og bemanning

Som det fremgår av tabellene til høyre forvaltet de 5 kommunene nesten 5,3 mill kr på byggesaksbehandling i 2009.

I perioden har det vært en samlet vekst i utgiftsnivået på til sammen 69 %. Veksten i byggeaktiviteten forklarer dette.

Lønnsutgiftene står for 80% av de samlede driftsutgiftene i 2009. Dette er en nedgang fra 2006, hvor lønnsutgiftene sto for ca 85%.

De 5 kommunene disponerer til sammen vel 10 årsverk til byggesaksbehandling. 5 av disse årsverkene er knyttet til Stjørdal kommune.

I tillegg kommer ressurser som kjøpes på de nevnte områdene. I 2009 ble det kjøpt tjenester for til sammen kr 112 000.

Brutto driftsutg. byggesaksbehandling (302) (1000 kr)	2006	2007	2008	2009
Selbu	176	676	813	754
Tydal	39	124	426	678
Meråker	417	445	513	585
Stjørdal	2066	2341	2903	2866
Frosta	434	434	670	409
Sum	3132	4020	5325	5292

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

Lønn og sosiale utg., årsverk og kjøp av eksterne tjenester 2009 (1000 kr)	Lønns- utgifter	Årsverk	Tjeneste kjøp
Selbu	682	2,2	0
Tydal	384	0,7	0
Meråker	443	1	0
Stjørdal	2395	5	104
Frosta	305	1,25	0
Sum	4209	10,05	112

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

4. Byggesaksbehandling – status, utvikling og behov

4.4 Utvikling – byggesaksbehandlingen

Det er gjort en vurdering av forventet aktivitetsnivå de nærmeste 2-3 år, og utviklingen i dette for kommunene. Under gis en oppsummering av disse vurderingene:

- **Tydal** – Aktiviteten vil avta noe pga at det ikke er så mange ledige fritidstomter. Venter imidlertid en oppgang på tilbygg og rehabilitering.
- **Stjørdal** – 2009 var et lavt år i antall igangsatte boliger. Det er løpende behandling av meldinger og mindre tiltak. Næringsutbygging skjer med større variasjon. Det forventes større byggeaktivitet enn i 2009, og at nivået over år er omlag 180 nye boenheter. Næringsbygg og andre tiltak vil være betydelig.
- **Frosta** – Endringer i bygningsloven medfører økte oppgaver. Samtidig så vil "vår mann" bli pensjonist i løpet av 3-4 år og det medfører endringer/nyansettelse på avdelingen.
- **Selbu** – Aktivitetsnivået forventes å være stabilt.
- **Meråker** – Aktiviteten forventes å være stabil eller økende fremover avhengig av finanskrisen.

Er kommunen rustet med kapasitet og kompetanse til å ivareta oppgavene /de krav som stilles?

- **Tydal** – Har bra med kapasitet på dette området, totalt over året.
- **Stjørdal** – Kommunen har kapasitet og kompetanse innenfor feltet. Kommunen har nå 5 byggesaksbehandlere som også håndterer noen forurensningssaker. Kommunen skal håndtere byggesaksbehandlingen i årene fremover med denne ressursen, og regner med å systematisere og gjennomføre tilsyn på en bedre måte enn det er gjort i de 4 - 5 årene med svært høg byggeaktivitet hvor mesteparten av ressursene har gått til å få gjennom byggesaker.
- **Frosta** – Pr. i dag har kommunen kompetanse og det meste av kapasiteten, men dette kan endres pga. pensjon/ og evt. nyansettelse.
- **Selbu** – Stabil bemanning gjør at kapasitet og kompetanse er tilfredsstillende for ordinær belastning av saker.
- **Meråker** – Kapasitet til å gjennomføre tilsyn er manglende på nåværende tidspunkt. Har vært gjennom en nyansettelse i 2009 og regner med stabilitet i årene fremover.

4. Byggesaksbehandling – status, utvikling og behov

4.5 utfordringer framover

Byggeaktiviteten har vært gjennom en oppgang, noe som også gjenspeiler seg i veksten i driftsutgiftene på området. Aktiviteten på dette området er nært knyttet til konjunktorene. Det har således roet seg ned, dette viser utviklingen i Stjørdal.

Det er kontinuerlige utfordringer forbundet med å ivareta faglig ajourhold og kompetanseutvikling, samt sikre gode prosesser som ivaretar krav til kvalitet og effektivitet. Fra 1. juli trer ny plan og bygningslov i kraft for byggesaksbehandlingen. Dette innebærer:

- at fokus på kvalitet i byggesaker skjerpes
- vurderingene av foretak skal bedres
- mer uavhengig kontroll
- det skal føres mer tilsyn med byggetiltak

Selv om kommunene i stor grad opplever å ha tilstrekkelig med kapasitet og kompetanse på området, vil spesielt de minste være sårbare i perioder og i situasjoner der det dukker opp større prosjekter som legger beslag på store ressurser.

Innføring og bruk av IKT-verktøy muliggjør bedre arbeidsprosesser på dette området. Dette er oppgaver som kan være krevende for kommunene å ivareta på egen hånd. Dette kan åpne nye muligheter for samarbeid dersom verktøyene i saksbehandlingen er like.

Med tanke på samarbeid vil mulighetene her være knyttet til:

- **Store byggesaker** –store byggesaker beslaglegger mye ressurser i de minste kommunene, og i slike saker kan mulighetene for å få løst oppgaver i fellesskap være en aktuell løsning.
- **Tilsynsarbeid** – styrkingen av tilsynsarbeidet i byggesaksbehandlingen, jf ny plan- og bygningslov, er aktuelt å vurdere løst i samarbeid.

5. Kart og oppmåling – status, utvikling og behov

I dette kapitlet gjennomgås situasjonen mht aktivitetsnivå, ressursbruk og kompetanse samt utfordringer når det gjelder kart og oppmålingsarbeidet i kommunene.

5.1 Kart og oppmåling - prosesser

Kommunen skal sørge for at det foreligger et oppdatert offentlig kartgrunnlag for de ulike formål som offentlige og private har når det gjelder planlegging, utbygging, mm. Som ansvarlig for matrikkelføring skal også eiendomsregisteret for kommunen være ajour til enhver tid.

Kart og oppmålingsfunksjonen i kommunene ivaretar dette arbeidet, og er således en "infrastruktur" for arealplanleggere og byggesaksbehandlere. Videre utfører de tjenester ifbm planlegging og utbyggingssaker, bl a for oppmåling, fastsetting og endring av eiendomsgrenser. Dette er selvkosttjenester delvis gebyrfinansiert.

5.2 Aktivitetsnivå

Omfanget av kartforretninger, dvs fastsetting/endring av grense for en eiendom, sier mye om aktivitetsnivået innen kart og oppmålingsfunksjonen. Som det fremgår av tabellen øverst til høyre ble det utstedt ca 1350 målebrev i kommunene i 2009. Dette er en betydelig nedgang, nesten en halvering ifht toppen i 2007.

I tillegg foregår det en betydelig aktivitet for å ajourholde ulike registre, samt digitalisere kart og tilgjengeliggjøre kartinformasjon på web. En

Antall utstedte målebrev siste år per 1000 eiendommer i kommunen	2006	2007	2008	2009
Selbu	20	20	15	13
Tydal	33	34	16	:
Meråker	12	38	16	18
Stjørdal	13	12	13	11
Frosta	10	10	14	14
SUM	88	114	74	56

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

prosess for anskaffelse og innføring av felles løsning for webinnsyn pågår for tiden mellom de 5 kommunene. Det er gjort leverandør-/løsningsvalg, som skal implementeres i kommunene. Med dette er det etablert et godt grunnlaget for felles tjenester.

Med tiden vil det være mulig å gjøre mye arbeid og oppfølging via web, og en blir mer uavhengig av å være tilgjengelig på et bestemt sted.

5. Kart og oppmåling – status, utvikling og behov

5.3 Ressurser og bemanning

Som det fremgår av tabellene til høyre forvaltet de 5 kommunene mer enn 6,7 mill kr på området kart og oppmåling i 2009.

I perioden har det vært en samlet vekst i utgiftsnivået på til sammen 9 %. Veksten i byggeaktiviteten, sammen med lønns- og prisvekst forklarer dette.

Lønnsutgiftene står for 62% av de samlede driftsutgiftene i 2009. Det antas at kostnadene med IKT-tjenester er større på dette området enn på planlegging og byggesaksbehandling.

De 5 kommunene disponerer til sammen 8,6 årsverk til byggesaksbehandling. Totalt 5 av disse årsverkene er knyttet til Stjørdal kommune. Sammenlignet med de øvrige områdene har Stjørdal forholdsvis større andel ressurser på dette området enn de øvrige områdene.

I tillegg kommer ressurser som kjøpes på de nevnte områdene. I 2009 ble det kjøpt tjenester for til sammen kr 257 000.

Brutto driftsutg. kart og oppmåling (303) (1000 kr)	2006	2007	2008	2009
Selbu	760	1166	1097	1129
Tydal	771	920	754	704
Meråker	842	832	723	713
Stjørdal	2948	2865	3285	3302
Frosta	784	906	1152	869
Sum	6105	6689	7011	6717

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

Lønn og sosiale utgifter, årsverk og kjøp av tjenester 2009	2009	Årsverk	Kjøp av tjenester
Selbu	652	1,1	29
Tydal	109	0,3	126
Meråker	524	1*	0
Stjørdal	2437	5	0
Frosta	468	1,2	94
Sum	4190	8,6	257

Kilde: KOSTRA, SSB 2010

5. Kart og oppmåling – status, utvikling og behov

5.4 Utvikling – kart og oppmåling

Det er gjort en vurdering av aktivitetsnivået de nærmeste 2-3 år, og utviklingen i dette for kommunene. Under gis en oppsummering av disse vurderingene:

- **Tydal** – På grunn av mindre aktivitet på utbyggingsiden, vil aktiviteten avta noe.
- **Stjørdal** – Oppgavene innenfor dette feltet vil følge aktivitetsnivå for øvrig i planleggings- og byggesaksområdet. Som følge av matrikkellov og krav om planregister stilles det større krav til flere prosedyrer og mer ajourhold av geodata.
- **Frosta** – Endring i bruk av IKT, innføring av Matrikkellov og Adresseringsprosjekt innebærer mye innearbeid/kontorarbeid. Dette medfører utfordringer med å få tid til målinger/arbeid ”ute i marken”.
- **Selbu** – Aktivitetsnivå er sterkt økende.
- **Meråker** – Aktivitetsnivået vil være minst like høyt som før.

Er kommunen rustet med kapasitet og kompetanse til å ivareta oppgavene / de krav som stilles?

- **Tydal** - Godt rustet med 1 nytilsatt på området.
- **Stjørdal** – Kommunen har god kompetanse og bemanning til å håndtere kart og oppmåling og mye av geodataansvaret som kommunen har. Det er aktuelt å øke ressursen med GIS-kompetanse for å bedre arbeidet med ulike temakart og systembygging for temadata.
- **Frosta** – Innehar kompetanse, men mangler kapasitet. Svært sårbar med bare 1 fagperson innen kart / oppmåling / geomatikk.
- **Selbu** – Mangler totalt sett kapasitet. Er sårbar med kun 1,6 årsverk til dette arbeidet. Ønsket kapasitet for tjenesteområdet er beregnet til 2 hele årsverk.
- **Meråker** – Kapasiteten er tilfredstillende og god kompetanse, men er sårbar som på de fleste felt innenfor tekniske områder i en liten kommune.

5. Kart og oppmåling – status, utvikling og behov

5.5 utfordringer framover

Kart og oppmålingsarbeidet i kommunen står foran store oppgaver, og det er spesielt de store utviklingsoppgavene mht bruk av IKT og digitalisering av planer som er krevende for kommunene å komme seg gjennom.

Ny plan- og bygningslov stiller krav om planregister, og det er store krav til arbeidet med å bygge opp og ajourholde adresse- og bygningsregister.

Etablering av strukturer og systemer for forvaltning av grunndata og infrastruktur på dette området er en mulighet for kommunene å tenke felles oppgaveløsning, jf også prosessen for å få til felles Kartinnsyn.

Spesielt på følgende områder har kommunene de samme behov for oppfølging og mulighet for samarbeid:

- **Matrikkellov** – arbeidet med adresse- og bygningsregister er en stor oppgave som er krevende spesielt for de mindre kommunene. Spesielt oppbygging men også ajourhold vil kunne være sentralt ifht samarbeid.
- **Kart- og geodata arbeid** – oppgaver og kompetansebehov er felles, og mulighetene knyttet til felles IKT-løsninger er interessante. Også operativt arbeid ute i feltet kan være aktuelt å vurdere, men her vil avstander måtte vurderes nærmere.

- **Tilrettelegging for plandialog** – digitalisering av planer og dialogen med utbyggere og interessenter ifbm plan- og utbyggingsprosess.

6. Erfaringer fra andre samarbeid

I dette kapitlet gis en kort introduksjon til erfaringer fra andre samarbeid på områdene plan, byggesak og kart/ oppmåling. Det fins mange eksempler på samarbeid om kart og oppmåling, noe på arealplan og lite på byggesaksbehandling.

6.1 Samkommunen

Samkommunen etablerte felles tjeneste på områdene plan, byggesaksbehandling og kart og oppmåling ved samkommunens oppstart i 2004.

6.1.1. Organisering og arbeidsdeling

Felles tjenesteenhet ble etablert for å betjene kommunene på områdene planlegging, oppmåling og byggesaksbehandling, jf figur til høyre.

Tjenesten er bemannet med ca 19 årsverk, og er lokalisert til rådhuset på Verdal. Følgende er lagt til grunn mht arbeidsdeling:

- **Felles:** Alle faglige og operative oppgaver innen arealplanlegging, byggesaksbehandling, oppmåling og miljø (PBOM). Politisk behandling gjøres i den enkelte kommune
- **I kommune:** Kommuneplanens samfunnsdel er knyttet til rådmannen i de to kommunene. Oppfølging og tilrettelegging av friområder, miljøtiltak har også tilhørighet i kommunene.

Planbehandling og –oppfølging politisk skjer på ordinær måte ved at

saksbehandler forholder seg fra sak til sak overfor planutvalg og kommunestyre i hhv Levanger og Verdal.

6.1.2. Erfaringer med samarbeidet

Samarbeidet innebar en vesentlig omorganisering i kommunene, og det var mye skepsis ved oppstart. Spesielt internt var motstanden mot endringene stor. Nå, etter flere år i drift, gis følgende beskrivelse av resultater av samarbeidet:

- **Kvalitet** – mener selv å ha hatt en kompetansemessig og kvalitativ utvikling som ikke ville vært mulig uten felles tjeneste.
- **Sårbarhet** – Med en større stab er det nå mulig å ha kontinuitet og å være to saksbehandlere til stede til enhver tid, bl a i ferier. Dette oppleves positivt.
- **Økonomi** – Etter innføring av fellestjeneste har det vært en voksende saksmengde. Likevel er bemanningen stabil, og det har vært overskudd på tjenestene siden starten. Har i perioder kapasitet til å leie ut ressurser, enten til egne enheter eller evt andre kommuner.

6. Erfaringer fra andre samarbeid

Attraktiv arbeidsgiver – Har blitt et stort fagmiljø i regionen på dette området (17 – 20 årsverk). Dette har lettet rekrutteringen av kvalifiserte medarbeidere til enheten da det oppfattes å være en mer attraktiv arbeidsplass enn tidligere.

6.2 Plankontoret for Rennebu og Oppdal

Kommunene Oppdal og Rennebu har i fellesskap etablert Plankontoret, for å utføre ulike plantjenester på oppdrag for kommunene.

6.2.1 Organisering og arbeidsdeling

Plankontoret ble etablert i 1978. Kontoret har i dag 5 ansatte, og er lokalisert i Rennebu kommune. Kontoret er organisert etter kommuneloven § 27, med Rennebu som vertskommune. Kontoret har eget styre og egne vedtekter og slik sett fungerer dette på "utsiden" av kommunenes organisasjon.

Overfor kommunene fungerer plankontoret som en tilbyder av ressurser og tjenester. Kommunene "bestiller" tjenester i løpet av året på følgende områder:

- Kommuneplaner, reguleringsplaner og andre arealplaner
- Kart, oppmålingsarbeid, GIS
- Saksbehandling innen plan og byggesak

Plankontoret utfører hele eller deler av prosessene avhengig av behov/ønske, også behandling i politiske organ. Ressurser fra Plankontoret sitter som regel hos kommunen med full tilgang på systemer ifbm de oppdrag som utføres.

Plankontoret utfører i stor grad tjenester for andre kommuner, og for privat sektor.

6.2.2 Erfaringer med samarbeidet

Plankontoret har en annen rolle overfor kommunene på tjenestesiden enn den samkommunen har. Det er ikke en komplett tjeneste, og spiller først og fremst en rolle ifht å regulere kommunenes aktivitetsnivå og supplere kompetansemessig på planutarbeiding og saksbehandling innen de nevnte områder.

Følgende oppleves å være erfaringer med Plankontoret fra kommunene sin side:

- **Kompetanse** – kommunene opplever å få tilgang på en større kompetansebredde enn man selv vil klare å opprettholde. Plankontoret utfører jobb for private, og denne erfaringen oppleves å være nyttig for kommunene. Det er en oppfatning av Plankontoret har en kompetansen som kommunene selv ikke er i stand til å opprettholde, de leverer god kvalitet.
- **Sårbarhet** – Kommunene er gjennom Plankontoret ikke så sårbare mtp kapasitet og kompetanse. De har vært viktige for å

6. Erfaringer fra andre samarbeid

- balansere behovet for kapasitet ifht svingninger i aktivitetsnivå. De er også en stabil faktor m.t.p at kommunene har få ressurser på disse områdene.
- **Økonomi** – Dette koster mer for kommunene pr time, men oppleves likevel som en god løsning med tanke på alternative kompetanseløsninger fra privat sektor.

6.3 Andre samarbeid på området

Det registreres et stort antall samarbeid på kart, spesielt med tanke på digitalisering av kartverk og planer. Det er ikke registrert mange former for samarbeid innen planlegging og byggesaksbehandling. I Rørosregionen er det et eksempel på samarbeid på et bestemt areal.

Felles forvaltning av Verdensarvområdet

Røros, Holtålen, Os og Tolga har iverksatt en felles forvaltning av verdensarvområdet. Det utarbeides en felles plan, som skal legge grunnlag for forvaltning og næringsutvikling i området. Dette samarbeidet er initiert på bakgrunn av utvidelsen av kulturminnevernet med utgangspunkt i Røros. Samarbeidet omfatter ikke felles tjenesteproduksjon for øvrig i kommunene.

Fylkeskommunen har vært en sentral part i utviklingen av samarbeidet.

7. Muligheter og gevinster knyttet til samarbeid

Samarbeid kan være en mulighet for å løse behovet for kapasitet og kravet til ulike typer kompetanse som vil gjøre seg gjeldende på områdene arealplanlegging, byggesaksbehandling og kart og oppmåling i årene framover.

I dette kapitlet gjøres en vurdering av gevinster knyttet til samarbeidsområder som skissert. Det er ikke grunnlag for å gi noe nærmere anslag på hvor store gevinster det kan være snakk om.

7.1 Gevinster knyttet til samarbeid

Organisatoriske gevinster – kompetanse

Med unntak av Stjørdal har alle kommunene få årsverk på hvert fagområde, og det er således vanskelig å inneha og sikre en kompetanseutviklingen på alle områder. Samarbeid vil således åpne for å ta ut gevinster i form av en styrking av fagmiljøene.

Et samarbeid vil ikke i seg selv gi økt kapasitet, men dersom oppgavene løses i fellesskap vil dette gi grunnlag for bedre utnyttelse av kompetanse og redusere sårbarheten som enkelte opplever i dag. Større spesialisering kan i visse tilfeller øke kapasiteten.

For flere av kommunene vil det åpne en mulighet til å utføre flere typer oppgaver. Spesielt kan en se for seg slike gevinster i de minste kommunene.

Samarbeid vil også legge grunnlag for bedre ivaretagelse av utviklingsprosesser faglig. Med flere ressurser på de samme oppgaver /område, jf spesielt de utfordringene som man står overfor på kart – og geodataområdet, kan terskelen for å komme i gang bli lavere, spesielt for de kommunene som har få ressurser å prioritere til på slike prosesser.

Samarbeid vil kunne demme opp for eksterne kjøp av kompetanse som i dag er alternativet for en del av kommunene. Dette innebærer også at en bevarer kunnskapen internt, og sikrer erfaringsbygging og tilgang på utfordringer til egne medarbeidere.

Prosessgevinster - kvalitet

Et samarbeid kan sette flere av kommunene i stand til å utføre større deler av/hele arbeidsprosessene selv. Med en større bredde av kompetanse vil behovet for å kjøpe ekstern kompetanse reduseres. Dette gir bedre flyt internt i prosessene, og legger grunnlag for bedre kvalitet og på sikt også effektivitet.

På alle fagområdene vil dette være en fordel, men det vil trolig ha størst betydning for de minste kommunene. Det må forutsettes at det er tilstrekkelig kapasitet i utgangspunktet i den enkelte kommune. Evnen til å realisere slike gevinster vil dessuten være svært avhengig av hvordan en organiserer et samarbeid.

7. Muligheter og gevinster knyttet til samarbeid

Teknologi / systemrelaterte gevinster

Det er mulig å se for seg felles/standardiserte IKT-løsning på mange oppgaver. Det er allerede igangsatt samarbeid mht teknologi for felles Webinnsyn.

Dersom man får på plass felles systemer, er det erfaringsvis slik at de systemmessige kostnader for den enkelte kommune i anskaffelse, innføring og bruk blir lavere. Værnesregionen har etablert fellesløsninger for saksbehandling.

Jo større grad av felles systemer de samarbeidende kommunene etablerer, jo større vil også potensialet for å oppnå organisatoriske og prosessmessige gevinster være, da det letter utvekslingen av ressurser mellom kommunene.

De økonomiske og organisatoriske omkostningene knyttet til å standardisere IKT-løsninger må samtidig vurderes. Endring av system innebærer kostnader til opplæring, endring av rutiner og fare for organisatorisk motstand hos de som berøres.

Økonomi

Hva som er mulig å oppnå av besparelser gjennom et samarbeid er ikke avdekt. Økonomiske besparelser forutsetter at en gjennom samarbeidet er i stand til å produsere mer, dvs. flere planer, flere behandlede byggesaker, flere utførte tilsyn og flere kart-/delingsforretninger, med de ressursene som er tilgjengelig.

Dette kreve trolig felles tjenesteorganisering på tvers i kommunene, som grunnlag for samordning og spesialisering. Dette forutsetter at det avsettes ressurser til lede.

Potensialet som ligger i å gjøre oppgaver selv, istedenfor å kjøpe eksternt, er likevel en åpenbar gevinst. Spesielt de minste kommunene står i "fare" for å måtte kjøpe eksterne tjenester på oppgaver som er for store, eller krever spesialiserte ressurser. Intern utførelse i samarbeid, gir trolig en lavere pris.

Også noe kan oppnås mht felles anskaffelser av systemer og tjenester. Samarbeid om dette har i utgangspunktet en lav terskel, da det ikke behøver å innebære organisatoriske omstillinger. En omkostning med dette er at beslutningsprosessene kan ta lengre tid når mange kommuner skal beslutte felles løsning. Videre fordrer felles anskaffelse ofte valg av like løsninger, for å utløse gevinst. At noen da må bytte ut eksisterende løsning kan ha sine omkostninger.

7.2 utfordringer

Det er viktig å se på helheten ved vurdering av gevinstpotensial i samarbeid. Aktivitetene knyttet til arealplanlegging og byggesaksbehandling henger sammen i en helhet. Dersom man tar ut enkeltoppgaver for å etablere felles tjenester, må det etableres nye grensesnitt med behov for administrasjon.

Spesielt i de minste kommunene vil det være utfordringer knyttet til at stillinger er sammensatt av oppgaver fra flere fagområder. I flere av kommunene har de

7. Muligheter og gevinster knyttet til samarbeid

ansatte innenfor plan, byggesak og oppmåling mange og sammensatte arbeidsoppgaver utenom forstudiets arbeidsområder. En samarbeidsløsning vil således kunne bidra til at tverrfaglige arbeidsmiljø utover plansak, byggesak og oppmåling splittes, med fare for økte kostnader på andre tjenesteområder som vei, vann, avløp, landbruk, miljø.

Avstander til felt og publikum

Avstander er en faktor som også må vurderes når fellesløsninger drøftes. Det er forholdsvis store avstand mellom kommunene. Enkelte av tjenestene krever mye tilstedeværelse ute i "felt", for eksempel innen oppmåling hvor en viktig del av arbeidet skjer ute på stedet.

Videre er en del av tjenestene publikumsrettet der utbyggere og tiltakshavere har behov for service lokalt, f.eks. i forbindelse med behandling av en byggesak.

Behov for nærhet til felt og til publikum vil gjøre det krevende å samordne alle funksjoner på ett sted. Dette er en utfordring organisatorisk og ledelsesmessig, men det er likevel ikke til hinder for å etablere fellesløsninger. Det vil således stille noen krav til hvordan en organiserer arbeidet.

8. Konklusjon og oppsummering

Et arbeid med å utrede videre samarbeid må være basert på en felles forståelse for hva som skal være målsetningene – hvilke gevinster en skal oppnå. Før arbeidet går videre må således ambisjonsnivået for et videre samarbeid avklares nærmere.

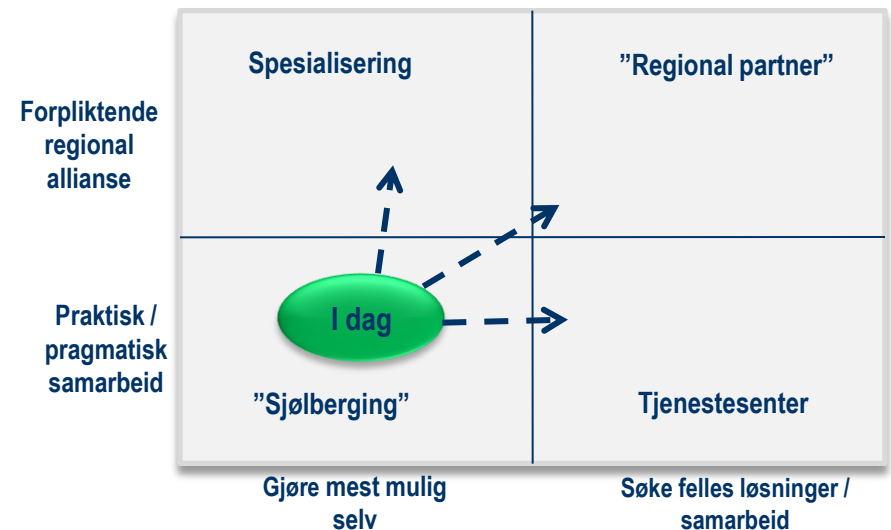
8.1 Samarbeidsmuligheter og potensial

Som det fremgår er det en del oppgaver som kommunene, spesielt de minste ser mulighet for å få til samarbeid om både innenfor planlegging, byggesaksbehandling og kart og oppmåling.

De minste kommunene har behov for større kapasitet samt behov for en styrking av kompetansen på ulike områder som de i dagens struktur/ organisering ikke har mulighet til å gjøre på egen hånd.

Stjørdal har med utgangspunkt i det etablerte kompetansemiljøet muligheter for å bidra, og å styrke egen kompetanse med sikte på å skape felles tjenester. Utdfordringen er å legge til rette for fellesløsninger der behovene kan møtes. Det er en felles oppfatning at et slikt samarbeid vil kreve:

- Forpliktelse – kommunene må forplikte seg til en fellesløsning. Dette gjennom en fast organisering av oppgaver og ressurser, samt en langsiktig finansieringsmodell.
- Dedikert ledelse – felles tjenester må ha en egen dedikert ledelse for å sikre god styring og prioritering av oppgaver og sikre gode tjenester overfor kommunene.

8.2 Alternative samarbeidsformer

Det er også behov for en nærmere avklaring av hvilke modell-alternativ(er) som skal vurderes for samarbeidet. Det er mulig å se for seg flere alternative modeller, jf figuren over.

Sjølbergingsmodell

En modell basert på at kommunene gjør mest mulig selv, og en praktisk pragmatisk tilnærming til samarbeid, en "sjølbergingsmodell", vil ligge nært opp til dagens situasjon. Potensialet i samarbeid ligger i en utveksling av ressurser og kapasitet ved behov.

8. Oppsummering og anbefaling

Også felles anskaffelser av systemer og tjenester vil være en mulighet der kommunene ser seg tjent med det. Samarbeidet må koordineres, og baseres på en avtale / plan for fellesaktiviteter.

Spesialiseringsmodell

En kan også se for seg et alternativ basert på en fast spesialisering, der kommuner som ikke er selvforsynt på enkelte oppgaver, får dette utført hos de(n) kommunen(e) som har spesialisert seg og har tilstrekkelig med ressurser på området.

For at en slik modell skal fungere kreves det at kommunene er langsiktige slik at de som utføre oppgaver for andre har tilstrekkelig incitament til å etablere tilstrekkelig kapasitet.

Tjenestesentermodell

Dersom en legger inn mer energi for å etablere felles løsninger for samarbeidet, vil en tjenestesentermodell med samling av kompetanse på aktuelle oppgaver under felles ledelse være en alternativ modell. Det må gjøres en nærmere avklaring av hvilke oppgaver som egner seg for felles tjenesteproduksjon og hvordan dette kan gjøres mellom de 5 kommunene.

Et tjenestesenter må tilføres et visst minimum av oppgaver og ressurser dersom dette skal være mulig å oppnå gevinster. Eksempelvis vil det være vanlig å snakke om et fagmiljø først når det er mer enn 2 personer involvert. Vertskommuneorganisering er en kjent måte å organisere slike tjenester på.

Regional partner

En "regional partner" modell med langsiktig og full forpliktelse til samarbeidet, vil være en tilnærmet sammenslåing av funksjonene på disse områdene, med felles mål og prosesser for planlegging. Dette kan kanskje best sammenlignes med samkommunemodellen, jf Innherred samkommune.

8.3 Oppsummering

Det er en felles oppfatning at et eventuelt samarbeid må være basert på langsiktighet og forpliktelse. Behov for å se fagmiljøene i en sammenheng/helhet er understreket som en vesentlig faktor for at disse skal kunne styrkes og videreutvikles. Dette gir klare føringer for organisering av oppgaver som legges inn i et samarbeid, samt finansiering.

Et videre arbeid må således være basert på en klar tilbakemelding om:

- hvilke områder og oppgaver kommunene ønsker at samarbeidet skal omfatte, og evt hva som ikke ønskes videreført som mulig fellesløsning
- klargjøring av hvilken samarbeidsmodell som kan være aktuell